

הלכות סבה סימן תרל"ט

י' משנה שם כ"ו
 בתקנים ב טור והר"ן
 שם ל דגמרינן ט"ו
 הנאמר בסנה ט"ו
 הנאמר כמה המצות
 מ' מימרא ונדקא וכן
 כ"ח כפרתו ש"י, וכן
 פרשו שאר פוסקים

יך כל השנה אם אפשר להיות לו סכה מיוחדת: ג' **אֲכִילָה בַּסֶּפֶה** (ט) ***בְּלִיל יוֹם־טוֹב הַרְאוּשׁוֹן** (י) **חֻבְהָ; אֶפְלוֹ אָכַל** (כ) **בְּפִיּוֹת** (ד) [ח] (כא) **פֶּת אֶף** (כב) **יֵצֵא יְדֵי חֻבְהָ; מִכָּאן וְאֵילָף רְשׁוּתוֹ, רִצְחָ לְאָכַל סְעוּדָה, סוּעֵד בַּסֶּפֶה, רִצְחָ אִינוּ אוֹכֵל** (כג) **כָּל שִׁבְעָה אֲלָא** (ט) **פְּרוֹת וְקָלִיּוֹת חוּץ לַסֶּפֶה אוֹכֵל, (כד) 'קָדִין אֲכִילַת מִצֵּה בַּסֶּפֶס:** הגה: *ולא יאכל בלילה הראשונה עד שיהא (כה) ודאי לילה (כ"ב) בשם אי"ח, ויאכל (כו) קדם חצות הלילה (מהרי"ו ומהרי"ל), ולא יאכל ביום (כז) מחצות ואלף קדי שייאכל בסנה לתאבון (מהרי"ל), ודמקאי (י) דאכילת מצה: ד' **מִכָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים קוּרָא** (י"א) (ולומד) **בְּתוֹךְ הַסֶּפֶה.**

שערי תשובה

לקמן ס"ק י"ד דבי"ט ושבת צריך לאכל צות פת אף לא בעי סנה, והביאו בבאה"ט לקמן: [ח] פת. עב"ט. ועין פקח"מ ב"ב שכתב דכ"ו לעיל פת גמור בעינו לענין ברכה, ולכן כ"ב דבלילה הראשונה לא יצא עם פת מימין, ע"ש. וזכאונה היה אפשר לומר פיון דבצות אכילת עבאי ואפ"ה חייב לילה הראשונה משור לה קבע, וא"כ היה לענין פת מימין דמגני בה קביעתו לענין ברכה והיה לילה הראשונה משור לה קבע; ואפשר לומר דדוקא לענין פת גמור אלא דבצי לא שיעורא שאין בו בביצה מהני חייב לילה הראשונה למשור לה קבע, משא"כ היכא שהקריעות מצד התוס' שאני אכילת קבע אפלו בביצה וזוטר, ממילא דלא מהני חייב סנה דלילה ראשונה למשור קבע לתוס' זה שאין צורך לאכל לתוס' כזה לקבע, ומ"מ היכא שפקאמי קבע על לתוס' זה דבכחה"ה מהני לברכה אף לפי המח"ב, נראה דבכחה"ג שפיר יוצא י"ח לילה הראשונה ג"כ, וצ"ע כזה. ועין בקה"ק דתנ"ה שדעתו להסמיר דעת (י"א) ולומד. והכל לפי הענין, אם יש לו מנוחה בסנה לומר בסנה.

באור הלכה

סנה ובידיו תלויא מלתא, ע"ש: * **בְּלִיל יוֹם־טוֹב הַרְאוּשׁוֹן חֻבְהָ.** עין משנה ברורה, והוא מהר"ן, ובידו לישב מה שכתבנו כל הפוסקים, דהלא גם בשבת יום טוב חובה לאכל פת וממילא מצוה מן התורה לאכל בסנה, ומאי רבותא דליל זה. ולעניינת דעתי לא אבין קשיא זו, דנפקא מנה להא דאימא לעיל בסימן רפח דאדם הנגיל להתענות ככל יום ואכילה בשבת הוא כעול פטור מלאכל, ולענין נתן השבת ולא לצער, מה שאין כן בליל א' של סעודת דאכילה גופא הוא מצות עשה כשאר מצוה עשה ולא משום ענין נתן: * **וְלֹא יֵאָכַל וְכוּ'.** והנה קדוש היה יכול לעשות מעבוד יום קצת על תנן: (ורוצה לומר, דישתהי כל הכוס במקום סעודה, והוא רק לדעת השלחן יצרוך דיקול לשנות אפלו רביעיית יין חוץ לסנה ולא צריך לברך אפלו כשיש בשנה) והמצוה וברפת לישב בסנה יאמר בלילה, אכן פיון דאומר סנה ואחריו זמן, ממילא צריך לעשות גם הקדוש בלילה [מ"א]. ולפי זה בליל שני, לדעת הסוברים דייכול לומר זמן ואחריו סנה, יכול לעשות קדוש מעבוד יום קצת ויאמר גם כן זמן, וברפת המוציא לישב בסנה יאמר בלילה [פמ"ג]. אכן מלשון המ"א דכתב בלילה הראשונה, משמע דבלילה שניה מותר לאכל בין השקמות משום שהוא מדרבנן, דאין קימין בבקיצה ודברנא, ודומקא דספירה בין השקמות מקליל כמה פוסקים משע"ג. ונראה דסבר הפרי"מגדים דמה שכתב בלילה הראשונה הינו בארץ ישנאל, והוא הדין לדין בחוץ לארץ בלילה שניה (ובענין זה בסימן תעה סעיף ז, עין שם). ומספירה יש לחלק, דהתם עקר ספירה בזמננו הוא מדרבנן.

באר היטב

(י) **חֻבְהָ.** הנאמר כאן ט"ו ונאמר ט"ו בחג המצות, מה להלן לילה הראשון חובה מכאן ואלף רשות, אף כאן לילה הראשון חובה מכאן ואלף רשות, ופי' הרא"ש דאפרו גשמים קאי דאלי"כ הא חובה ביו"ט לאכל פת וממילא חייב בסנה, ועין תוס' שם ד"ה אי בעי אכיל וכר' ה"ך כ"ז ע"א, ועין תוס' בברכות דף מט ע"ב ד"ה אי בעי אכיל וכר' דר"י: (ד) **פֶּת אֶף** דבשאר ימים שעור אכילה חוץ לסנה בבביצה, אכל ליל ראשון שהוא חובה טפי, אפלו לא בעי למיכל אלא פנות אסור לאכלו חוצה לה, הלכך יוצא בה נמי ד"י סנה, טור. וצריך לברך, מ"א, ע"ש. ועין עטרת דקנים סעיף ה: (ט) **פְּרוֹת.** הינו בחו"מ, אכל ביו"ט ושבת צריך לאכל פנות פת, אף לא בעי סנה, ע"י סימן תקכ"ט ס"א: (י) **דְּאֲכִילַת.** ע"י סימן תע"א, ועמ"א: וצ"ע אם צריך ספרים הרבה וטרח לו להעלותם לסנה, ויש להחמיר.

משנה ברורה

ואין לחיבו לאחר שנגדו עם אשתו שייחוד לסנה, אלא לן בכיתו עד עצמון השחרות: ג' **בְּלִיל יוֹם־טוֹב הַרְאוּשׁוֹן חֻבְהָ.** רוצה לומר, דבלייל יום טוב הראשון מחייב לאכל בסנה (מ"א) ונאפלו אף אינו אוכל אלא פנות, מה שאין כן מליל זה והלאה, אפלו בשבת יום טוב דמחייב לאכל פת, אינו מחייב לאכל בסנה אלא אם אוכל יותר מכביצה דהוי אכילת קבע. והשע"ג דלילה זה חמיר, דגמרינן 'חמשה עשר' 'חמשה עשר' מחג המצות, מה התם רק לילה הראשונה חובה מכאן ואלף רשות, אף הכי נמי לענין סנה: (כ) **פִּיּוֹת.** דכין דגמרינן מחג המצות, (מ"ג) לגמרי גמרינן מנה, מה התם בכניית דגן אף הקא בכניית דגן: (כ"א) **פֶּת אֶף.** ולא (מ"ג) מיני פתגימא, דספקא דאורייתא הוא, וגם לא פת ביסנין אלא פת גמור: [שע"ת]: (כ"ב) **יֵצֵא יְדֵי חֻבְהָ.** דאף על"ג דבשאר הימים שעור אכילה חוץ לסנה בבביצה, אכל ליל ראשון שהוא חובה טפי, (מ"ד) אפלו לא בעי למיכל אלא פנות אסור לאכלו חוצה לה, (מ"ה) והנין יוצא בה נמי ד"י סנה וצריך לברך לישב בסנה, על זה; (מ"ו) והנין יוצא בה יותר, אכל אם יש לו, בודאי מן הנכון שייאכל יותר מכביצה, לצאת גם דעת (מ"ז) הסוברים דלצאת ידו מצות עשה בעינן שייאכל שעור המחייב

לאכל בסנה כל שבועה, דהינו יותר מכביצה. כתבו האחרונים, דבעינן שלא ישאף באכילתו הפנות יותר מקדי אכילת פת: (כ"ג) **כָּל שִׁבְעָה וְכוּ'.** הינו בחלה המועד, אכל בשבת יום טוב צריך לאכל פנות פת אף לא בעי סנה. ואף דביסין רצא פתב המגן אבקהם דלסעודת שבת צריך גם כן בביצה ויותר קדי דלהוי סעודת קבע, התם למצוה בעלמא לכתחלה, ובידעבד די בכניית: [אחרונים]: (כ"ד) **קָדִין אֲכִילַת מִצֵּה בַּסֶּפֶס.** נסתפקתי, לפי מה שידוע דעת הגר"א דמצוה לאכל מצה כל שבועת ימיר'פסח, כפ"ש דקרא "שבועת ימים תאכלו מצות", אלא דמצות עשה הוא רק בערב מה שאין כן אחריו הוא רק מצוה בעלמא, אפשר דהוא הדין הקא מצוה לכתחלה לאכל פת כל שבועה ימים ולבדך 'לישב בסנה': (כ"ה) **וְדַאי לִלְלָה.** דאכילת סנה בלילה ראשונה הוא דומיא דאכילת מצה בליל פסח: (כ"ו) **עֲבָרְבָה תֵּאָכְלוּ מִצֵּה,** והינו משתחשף. (מ"ח) ואם ברח בין השקמות ואכל פנות, צריך לחזור וללאכל פנות בלילה ודאי, אכל ברכת לישב בסנה' לא יכרך שנית, דספק ברכות להקל: (כ"ז) **קָדִים חֻצוֹת לִלְלָה.** דגם במצוה דינא הכי, כמה שכתבנו בסימן תע"ז, (ז) ויכול לברך תע"ז סעיף א. (מ"ט) ובידעבד אם לא אכל קדם חצות חייב לאכל אחר חצות, דגם במצוה דינא הכי, כמה שכתבנו בסימן תע"ז, (ז) ויכול לברך 'לישב בסנה', (נ"א) ורק שאז דינו כשאר ימי סנה, שאין לברך 'לישב בסנה' עד שייאכל יותר מכביצה: (כ"ז) **מִחֻצוֹת וְאֵילָף.** האחרונים

שער הציון

(מ"א) לא העמקתי פה מה שכתב הש"י דבצה שהיא חובה אפלו ירדו גשמים חייב, דהלא אנו רואין שהמחבר לא רצה לקבוע מסמרים בענין זה דהוא פלגתא דרבנא, דכמה מגדולי ראשונים סברי דמצטער פטור גם בלילה ראשונה, ולכך לא הזכיר קלל ענין זה, וכן מצוד במומר מרדכי דעת מן לפטור גם בליל א', והכיר המחבר הוא כשטו"ו לעניינת דעתי, כמו שכתבנו בפנים: (מ"ב) ה"ן: (מ"ג) ה"ן: (מ"ד) ה"ן: (מ"ה) ה"ן: (מ"ו) ה"ן: (מ"ז) ה"ן: (מ"ח) ה"ן: (מ"ט) ה"ן: (נ"א) ה"ן: (נ"ב) ה"ן: (נ"ג) ה"ן: (נ"ד) ה"ן: (נ"ה) ה"ן: (נ"ו) ה"ן: (נ"ז) ה"ן: (נ"ח) ה"ן: (נ"ט) ה"ן: (ס"א) ה"ן: (ס"ב) ה"ן: (ס"ג) ה"ן: (ס"ד) ה"ן: (ס"ה) ה"ן: (ס"ו) ה"ן: (ס"ז) ה"ן: (ס"ח) ה"ן: (ס"ט) ה"ן: (ס"י) ה"ן: (ס"יא) ה"ן: (ס"יב) ה"ן: (ס"יג) ה"ן: (ס"יד) ה"ן: (ס"טו) ה"ן: (ס"טז) ה"ן: (ס"טז) ה"ן: (ס"יז) ה"ן: (ס"יח) ה"ן: (ס"יט) ה"ן: (ס"כ) ה"ן: (ס"כ"א) ה"ן: (ס"כ"ב) ה"ן: (ס"כ"ג) ה"ן: (ס"כ"ד) ה"ן: (ס"כ"ה) ה"ן: (ס"כ"ו) ה"ן: (ס"כ"ז) ה"ן: (ס"כ"ח) ה"ן: (ס"כ"ט) ה"ן: (ס"ל"א) ה"ן: (ס"ל"ב) ה"ן: (ס"ל"ג) ה"ן: (ס"ל"ד) ה"ן: (ס"ל"ה) ה"ן: (ס"ל"ו) ה"ן: (ס"ל"ז) ה"ן: (ס"ל"ח) ה"ן: (ס"ל"ט) ה"ן: (ס"מ"א) ה"ן: (ס"מ"ב) ה"ן: (ס"מ"ג) ה"ן: (ס"מ"ד) ה"ן: (ס"מ"ה) ה"ן: (ס"מ"ו) ה"ן: (ס"מ"ז) ה"ן: (ס"מ"ח) ה"ן: (ס"מ"ט) ה"ן: (ס"נ"א) ה"ן: (ס"נ"ב) ה"ן: (ס"נ"ג) ה"ן: (ס"נ"ד) ה"ן: (ס"נ"ה) ה"ן: (ס"נ"ו) ה"ן: (ס"נ"ז) ה"ן: (ס"נ"ח) ה"ן: (ס"נ"ט) ה"ן: (ס"ס"א) ה"ן: (ס"ס"ב) ה"ן: (ס"ס"ג) ה"ן: (ס"ס"ד) ה"ן: (ס"ס"ה) ה"ן: (ס"ס"ו) ה"ן: (ס"ס"ז) ה"ן: (ס"ס"ח) ה"ן: (ס"ס"ט) ה"ן: (ס"ס"י) ה"ן: (ס"ס"יא) ה"ן: (ס"ס"יב) ה"ן: (ס"ס"יג) ה"ן: (ס"ס"יד) ה"ן: (ס"ס"טו) ה"ן: (ס"ס"טז) ה"ן: (ס"ס"טז) ה"ן: (ס"ס"יז) ה"ן: (ס"ס"יח) ה"ן: (ס"ס"יט) ה"ן: (ס"ס"כ) ה"ן: (ס"ס"כ"א) ה"ן: (ס"ס"כ"ב) ה"ן: (ס"ס"כ"ג) ה"ן: (ס"ס"כ"ד) ה"ן: (ס"ס"כ"ה) ה"ן: (ס"ס"כ"ו) ה"ן: (ס"ס"כ"ז) ה"ן: (ס"ס"כ"ח) ה"ן: (ס"ס"כ"ט) ה"ן: (ס"ס"ל"א) ה"ן: (ס"ס"ל"ב) ה"ן: (ס"ס"ל"ג) ה"ן: (ס"ס"ל"ד) ה"ן: (ס"ס"ל"ה) ה"ן: (ס"ס"ל"ו) ה"ן: (ס"ס"ל"ז) ה"ן: (ס"ס"ל"ח) ה"ן: (ס"ס"ל"ט) ה"ן: (ס"ס"מ"א) ה"ן: (ס"ס"מ"ב) ה"ן: (ס"ס"מ"ג) ה"ן: (ס"ס"מ"ד) ה"ן: (ס"ס"מ"ה) ה"ן: (ס"ס"מ"ו) ה"ן: (ס"ס"מ"ז) ה"ן: (ס"ס"מ"ח) ה"ן: (ס"ס"מ"ט) ה"ן: (ס"ס"נ"א) ה"ן: (ס"ס"נ"ב) ה"ן: (ס"ס"נ"ג) ה"ן: (ס"ס"נ"ד) ה"ן: (ס"ס"נ"ה) ה"ן: (ס"ס"נ"ו) ה"ן: (ס"ס"נ"ז) ה"ן: (ס"ס"נ"ח) ה"ן: (ס"ס"נ"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"י) ה"ן: (ס"ס"ס"יא) ה"ן: (ס"ס"ס"יב) ה"ן: (ס"ס"ס"יג) ה"ן: (ס"ס"ס"יד) ה"ן: (ס"ס"ס"טו) ה"ן: (ס"ס"ס"טז) ה"ן: (ס"ס"ס"טז) ה"ן: (ס"ס"ס"יז) ה"ן: (ס"ס"ס"יח) ה"ן: (ס"ס"ס"יט) ה"ן: (ס"ס"ס"כ) ה"ן: (ס"ס"ס"כ"א) ה"ן: (ס"ס"ס"כ"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"כ"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"כ"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"כ"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"כ"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"כ"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"כ"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"כ"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ל"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ל"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ל"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ל"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ל"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ל"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ל"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ל"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ל"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"מ"א) ה"ן: (ס"ס"ס"מ"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"מ"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"מ"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"מ"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"מ"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"מ"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"מ"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"מ"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"נ"א) ה"ן: (ס"ס"ס"נ"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"נ"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"נ"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"נ"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"נ"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"נ"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"נ"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"נ"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"י) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"יא) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"יב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"יג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"יד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"טו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"טז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"טז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"יז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"יח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"יט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"כ) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"כ"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"כ"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"כ"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"כ"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"כ"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"כ"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"כ"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"כ"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"כ"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ל"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ל"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ל"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ל"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ל"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ל"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ל"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ל"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ל"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"מ"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"מ"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"מ"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"מ"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"מ"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"מ"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"מ"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"מ"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"מ"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"נ"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"נ"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"נ"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"נ"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"נ"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"נ"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"נ"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"נ"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"נ"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"י) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"יא) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"יב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"יג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"יד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"טו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"טז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"טז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"יז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"יח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"יט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"כ) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"כ"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"כ"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"כ"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"כ"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"כ"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"כ"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"כ"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"כ"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"כ"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ל"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ל"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ל"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ל"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ל"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ל"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ל"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ל"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ל"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"מ"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"מ"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"מ"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"מ"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"מ"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"מ"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"מ"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"מ"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"מ"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"נ"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"נ"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"נ"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"נ"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"נ"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"נ"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"נ"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"נ"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"נ"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"י) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"יא) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"יב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"יג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"יד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"טו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"טז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"טז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"יז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"יח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"יט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"י) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יא) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"טו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"טז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"טז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"י) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יא) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"טו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"טז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"טז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ט) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"א) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ב) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ג) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ד) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ה) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ו) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ז) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ח) ה"ן: (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס

הלכות ספּה סימן תרל"א

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק טז]

הוא פטור⁽³⁴⁾ וכו', ד'אין זה טרחה⁽³⁵⁾.

34 והמביא תנור לסוכתו כדי שיוכל ללמוד ולישון בה כבביתו, כתב הפמ"ג (משב"ז ס"ק יג) שאשרי לו. והוסיף הבכורי יעקב (ס"ק כה) שיתחכם אדם לגרום שיוכל ללמוד בסוכה בלא טורח, כדי להתחייב במצות סוכה ולא להיפטר ממנה, וכל המוסיף בקים המצוה מוסיפין לו ברכה מן השמים. וכן נהגו החפץ חיים והגר"ח מברסק (ספר הסוכה מלואים לפכ"ה אות ד) להכניס תנור לסוכה.

ובטעם שאין חיוב להביא תנור לסוכה כדי שיוכל לשבת בה אף בקור וכדו' כשם שיש חיוב להביא כלי מאכל וכדו' כדי שתיחשב הסוכה כביתו, מבואר בשו"ת מהר"ח אור זרוע (סי' קצד) שכשהתורה חייבה לעשות דירת עראי, כוננת היתה שיש לבנות סוכה באופן ארעי אף אם דפנותיה אינן מגינות לגמרי, ואף אם גשמים חודרים דרך הסכך, למרות שעל ידי כך יפטר לפעמים מהסוכה, ולא חייבה לשנות את מבנה הסוכה כדי לגרום שלא ייפטר מהסוכה כשדירת העראי אינה מספיקה [ואין חיוב למנוע דברים הנובעים מעצם היות הסוכה דירת עראי]. אמנם, לגבי הבאת כרים וכסתות במקומות הקור, מבואר בביה"ל לקמן (סי' תרמ"ט ד"ה מפני) שאם יש לו מקום בסוכה להניח אותם במשך כל החג, חייב להביאם לשם לפני החג ולהניחם שם. וכתב בספר מועדים ומונים (ח"ח סי' קז) שיתכן שחילוק הוא מפני שהבאת כרים וכסתות טירחה מועטת היא, וזה כולו בחיוב לדור בסוכה [ראה הע' הבאה]. ולפי זה כתב שאם יכול להביא תנור לסוכה בקלות, כבזמנינו, לכאורה חייב לעשות כן, ונשאר בצ"ע [ונפקא מינה גם למזוג במקומות החמים]. דעת הגר"י קרליץ (חוט שני סוכות עמ' רנט) שאם אין אפשרות לשבת בסוכה בשום זמן במשך כל ימות החג בלא להצטער בישיבה, כגון במקומות שקר או חם מאד בין ביום ובין בלילה, אין הסוכה ראויה לדירה, ונחשב הוא כמו שלא באו סוכה, ולפיכך חייב לדאוג שיוכל לדור בה ולהכניס לתוכה תנור או מזוג, אך אם ישנה אפשרות לאכול או לישון בה בחלק מימות החג, אינו חייב להביא תנור או מזוג, ובזמן שיצטער לשהות בה, יהיה פטור מן הסוכה ויצא.

35 וכן לגבי הבאת כרים וכסתות לסוכה במקומות הקרים, כתב בביה"ל לקמן (סי' תרמ"ט ד"ה מפני) שאם יש לו מקום להניחם בסוכה כל ימי החג, מחויב להביאם, ואינו נפטר מהסוכה מחמת הצינה. וכן מבואר בבכורי יעקב (סי' תרמ"ט ס"ק יג) שפטור 'מצטער' בסוכה לא נאמר על עצם מצות עשיית הסוכה כביתו, שהרי הוא חיוב התורה, וכשם שאינו יכול להיפטר מבניית הסוכה עצמה מחמת שמצטער בטירחת עשייתה, ורק שלאחר שבנה סוכה ועשאה כדירה, ואירעה סיבה שמצטער לדור בדירה זו, פטור מהמצוה, ואינו חייב לעשות סוכה חדשה שלא יצטער בה, כיון שהסוכה שבנה כבר היא דירתו, ומצטער לעשות סוכה אחרת [ובשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ו סי' מג) כתב בשם אביו בביאור הענין, שמכיון שהחייב לאכול ולישון בסוכה כל שבעה לא התחדש אלא בשעה שהתעורר לו הרצון לזה, שהרי אין מצוה חיובית לאכול ולישון חוץ מאכילת הלילה הראשון, אם כן כשהתעורר לו הרצון והוא מצטער לשבת בסוכה, אין עליו חיוב לעשות סוכה אחרת או עצות אחרות כדי להתחייב]. וכן מבואר במשנ"ב לקמן (סי' תרמ"ט ס"ק כד) שמי שאינו יכול לבנות סוכה בחצירו חייב למצוא מקום לבנות בו סוכה, ומשיבנה אותה, נחשבת היא כביתו ועליו לפנות את כלי ביתו ולהכניסם לתוכה.

ואם אין בסוכתו מקום להשאיר את המיטה במשך היום, וצריך לטרוח להביאה לסוכה כל לילה, דעת הגרש"ז אויערבך (הליכות

שלמה סוכות פ"ט ארוחת הלכה הע' 117) שאינו נפטר משינה בסוכה משום מצטער [נהיינו מכיון שבכך חייבה אותו התורה לדאוג שתהיה הסוכה דירה אשר יוכל לישון בה כל לילה], וכן משמע להלן (סי' מג) שרק באותו לילה שהוציא את המיטה מהסוכה מחמת הגשמים, פטור הוא מלהחזירה, אך לא נפטר מלהחזירה בלילות הבאים.

[משנ"ב ס"ק ל]

והולך לו לְבֵית-הַפְּתוּחִים⁽³⁶⁾. וְהַקְדִּילָהּ מִקְדִּיל בַּפְּתָח⁽³⁷⁾.

36 וכן לענין לימוד תורה בבית המדרש, כתב השו"ע הרב (ס"ד) שהולמד בבית המדרש פטור מן הסוכה.

37 ולענין ברכת 'לישב בסוכה' כשמבדיל על היין בסוכה, כתב בלוח ארץ ישראל שצריך לברך, ויש לברך אותה לאחר ברכת ההבדלה לפני שתיית הכוס. ואף שמבואר לעיל (סי' יג) שמצד שתיית היין עצמה אין מברכים ברכת 'לישב בסוכה', ביאר הגרש"ז אויערבך (שש"כ פני"ח הע' קג) שכיון שאין אדם שעושה הבדלה בשוק, נחשבת היא כמעשה קביעות ומחשיבה אף את שתיית היין כדבר קבע שיש לברך עליו 'לישב בסוכה', ולכן אף הברכה אינה נחשבת הפסק בין ברכת ההבדלה לשתיית היין, אכן הוסיף, שעדיף יותר להקדים את ברכת 'לישב' לברכת בורא פרי הגפן שבתחילת ההבדלה [שבזוה אין נכנסים לשאלה כלל]. וראה ספר הסוכה (פסקים והערות אות כא) בשם הגרש"ז אויערבך מה שדן בזה, וראה מה שכתבנו לעיל (סי' טז). וכן דעת הגר"ש אלישיב (שו"ת רבבות אפרים ח"ג סי' תכד אות ד) שיש להקדים ברכת 'לישב בסוכה' להבדלה ולא לברך אותה לאחריה קודם השתייה מפני שלמעשה אינה נחשבת צורך האכילה. ובשו"ת שטת הלוי (ח"ו סי' מב אות ב) כתב שהמנהג בכמה מדינות לברך לישב בסוכה לאחר הבדלה קודם השתייה, אך מנהגו אינו כן. ומ"מ למעשה נהג הגרש"ז אויערבך (שם) לאכול מיני מזונות לאחר ההבדלה, כדי שברכת לישב לא תהיה רק על היין.

ואשה שקשה לה לרדת לסוכה לצורך הבדלה, כגון מעוברת, כתב בשו"ת שטת הלוי (שם) שאין לבעלה להבדיל בבית מחמת כן, אלא יבדיל בסוכה והיא תבדיל בבית ותשתה את היין בעצמה. והוסיף שמ"מ יש אפשרות שיבדיל בבית, ויקפיד לשתות מלא לזוגו ולא יותר, שבשיעור זה אינו חייב בסוכה עד שישתה רביעית.

[משנ"ב ס"ק לא]

אָלָא שְׁהַמְאָכֵל מִתְקַלְקֵל בְּכָף⁽³⁸⁾.

38 ולמעשה אף אם אין לו מאכל כעת בסוכה, מבואר בשו"ע שפטור מסוכה, וכפי שכתב הרמ"א. וטעם הדבר מבואר בשו"ת הרשב"א (ח"ד סי' עח) שהפטור כשירדו גשמים בשער משתרח המקפה הוא מדין 'תשבו כעין תדורו' [כמצטער], מפני שלא היה יושב בביתו באופן כזה. והחכמת שלמה (על השו"ע) ביאר שהפטור של גשמים אינו מחמת שהם גורמים לו צער אלא מחמת ששעת גשמים היא שעת פטור מסוכה, ועל כן אין נפקא מינה אם יש שם מקפה או לא, וראה מה שכתבנו בזה לעיל (סי' תרכט ס"ק נח).

[שעה"צ ס"ק ט]

וְלֹא יֵצֵא מִהַסְפָּה עַל סִמָּן הַמְאָכִילִים הַנִּקְרָשִׁים שִׂיאֵל אַחַר-כָּף⁽³⁹⁾.

39 אמנם לענין דין משתרח המקפה על ידי גשמים, מבואר בשו"ע ורמ"א כאן שאף אם אינו אוכל התבשיל נפטר מהסוכה מזמן שהיה התבשיל מתקלקל [וראה הע' הקודמת].

המשך בעמוד הבא

הַלְבוּת סִמְן תְּרַלְטָ

ביאורים ומוספים

[שעה"צ ס"ק זט]

דהם אַיִם מְחַזְּקִים לְצֵאת קַל הַדְּעוֹת⁴².

42) וכן לענין מי שרוצה להתעבב מלקדש לבילי שבת מחמת שאינו תאב לאכול, כתב במשני"ב לעיל (סי' רעא ס"ק א) שאם יש לו אורחים, ובפרט אם הם עניים, לא ימתין, שכיון שהם מוטלים עליו אין לו לעבבם רק כדי שיקיים מצוה מן המובחר.

ובביאור הטעם שהעולם אינם נוהגים כן, כתב הדבר אברהם (ח"ב סי' ב בהגה"ה) שהבעל הבית מומין את העני על סמך שיאכל עמו בזמן שהוא עצמו יאכל, ולפיכך אינו עובר בבל תאחר, לפי שלא הגיע הזמן להאכילו עד הזמן שהוא מחליט בעצמו לאכול. אכן כתב בספר מועדים וזמנים (ח"ה על ח"א סי' יג) שכוונת המשני"ב היא שבשעה שהעני רעב וצריך לאכול הוא עומד לפני בעל הבית, חייב הוא לתת לו מיד מדין צדקה, ואין התנאי שעשה בעל הבית שלא לתת לו מיד מועיל לרחות את מצותו, ולכך עובר הוא על 'בל תאחר'.

והוסיף (שם), ובטעם דעת בראשית יח ב), שהחפץ חיים היה נמנע אף לשיר 'שלום עליכם' בבואו מבית הכנסת כשהרגיש שהאורח רעב, ואף אם האורח ויתר, והיה אומר בתוך הסעודה.

[משנ"ב ס"ק לו]

וְיֵאָכֵל פֶּסְחָה בְּיָתֵי⁴³.

43) שבוה מתקיים דין אכילת כוית פת בסוכה לבילה הראשון, וכן מתקיים דין קידוש במקום סעודה, כמבואר בשעה"צ לעיל (סי' רעג ס"ק ה).

[משנ"ב ס"ק לח]

צְרִיף לְחֹזֵר לְסֶפֶה אִם פָּסְקוּ הַגְּשָׁמִים⁴⁴.

44) וכשחוזר לסוכה אחר שפסקו הגשמים, ראה מה שכתב להלן

(ס"ק מו) שיציאה מהסוכה שלא על מנת לחזור מיד נחשבת הפסק, וצריך לחזור ולברך 'לישב בסוכה'.

וסוכה שיש לה גג וכשירדו הגשמים סגר את הגג ולאחר זמן כשפסקו הגשמים חזר ופתחו, כתב בשו"ת לבושי מרדכי (ח"ג סי' נב) שצריך לשוב ולברך 'לישב בסוכה', מפני שבשעת הגשמים אין שם סוכה עליה, ונחשב שיצא ממנה משום שאין בידו לקיים את המצוה באותו הזמן, ונחשב הדבר כהפסק מהברכה הראשונה שברך. מאידך, בספר ברכת הבית (שער נב ס"ו וס"ק ז) כתב ששעת הגשמים אינה הפסק מחמת שהאדם נשאר במקומו וציפה שיפסקו הגשמים, ועל כן אינו צריך לחזור ולברך, ורק כשנכנס לאכול בביתו נחשב הדבר כהפסק, ואם שב אחר כך לסוכה צריך לשוב ולברך. ובשו"ת מהר"ם שיק (או"ח סי' שכח) כתב ששעת הגשמים אינה הפסק, מפני ששיבתו בסוכה לפני הגשמים ולאחריהם מצוה אחת היא, והוא קבע מתחילה לאכול בה את כל הסעודה. והוסיף בשו"ת מהרש"ג (ח"ב סי' עא), ששעת הגשמים אינה נחשבת שעת פטור מהמצוה בעצם, שהרי כשעושה באופן שאינם נכנסים לתוכה מחויב הוא לאכול בתוכה, ולפיכך הפטור מן הסוכה בשעת הגשמים אינו נחשב הפסק, ורק כשירדו במשך זמן מרובה יתכן שנחשב הפסק, והמברך לא הפסיד.

[משנ"ב ס"ק מ]

אָפְשֵׁר שְׁלֵא הַטְּרִיחוּ לְחֹזֵר וְלִהְיוֹת⁴⁵.

45) ומי שסוכתו בנויה במרפסת ביתו, ואין כל כך טירחה להחזיר את הכרים והכסות לסוכה משפסקו הגשמים, כתב הגר"ח קניבסקי (ארבעת המינים כהלכתם, תשובות הגר"ח אות קיב) שצריך להחזירם לסוכה כדי לישון בה, וראה מה שכתבנו להלן (ס"ק מב).

המשך מעמוד קודם

[משנ"ב ס"ק לג]

וְאָפְשֵׁר דְּאֶפְלוּ בְּרַפְת' לִישֵׁב פֶּסְחָה יְכוֹל לְבָרְךָ⁴⁶.

46) ולענין אדם שרואה גשמים ממשמשים ובאים, כתב הריטב"א (סוכה כט, א) שפטור מלאכול בסוכה ורשאי להתחיל את סעודתו בתוך הבית מחמת שידע שיצטער באמצע סעודתו, וכתב בשו"ת שבת הלוי (ח"ז סי' קצא ס"ק ב) שמדברי הבכורי יעקב (המובאים במשני"ב כאן) שכתב שכל עוד לא ירדו גשמים במקום הימצאו אוכל בסוכה ורשאי לברך, משמע שאין הלכה כריטב"א, וכן מבואר בדעת תורה (כאן) שהפוסקים לא נקטו להלכה כריטב"א [אלא שנשאר הדעת תורה בצ"ע לענין הברכה, וכן כתב הבכורי יעקב (ס"ק ל) שמשום דברי הריטב"א נחשב הדבר כספק ברכות]. ולדעת הגר"ג קרליץ (חוט שני סוכות עמ' רמז) לא נאמרו דברי הריטב"א אלא כשנראה שיתחילו הגשמים לרדת תיכף ומיד, אך לא כשנראה שיתחילו רק כעבור זמן קצר.

אכן, לענין האם מחויב ללכת לישון בסוכה כשרואה גשמים ממשמשים ובאים, דעת הגר"ג קרליץ (שם) שאף אם יתחילו לאחר זמן מועט ולא מיד, אין צריך ללכת לישון בסוכה, כיון שאין דרך האדם ללכת לישון במקום שיתכן שירטב באמצע שנתו מגשמים שירדו. מאידך, דעת הגר"ש אלישיב (אשרי האיש שם) שיש לשער האם (ל) שבאופן זה חייב לישון בסוכה.

ואף כשהגשמים עתידים להיכנס לסוכה אלא שלא חדרו עדיין מחמת הסיכוך העב, כתב בשו"ת שבת הלוי (שם) שנראה שהאוכל

בה יכול לברך לישב בסוכה אם יספיק לאכול פת כשיעור לפני שיחדרו לסוכה.

ובשיעור הצער בו נפטר האדם מלשבת בסוכה, שכתב הרמ"א שיש לשער האם היה יוצא מביתו מחמת צער זה, כתב בשו"ת מהרש"ג (ח"א סי' לג אות ב) שאין לשער האם היה יוצא מביתו לבית שכנו או חבירו, אלא די בכך שהיה יוצא מביתו לבית האוצר [מחסן] שלו ומכניס לשם מטה ושלחן, להיחשב כמצטער. וכעין זה כתב הא"א (בוטשאטש, סי' תרמ), והביאו הפתחא זוטא שם (ס"ק ה), שמשערים האם היה יוצא מביתו המרווח לבית קטן שליד ביתו, וכן דעת הגר"ש אלישיב (אשרי האיש שם) שיש לשער האם היה יוצא מביתו למקום שאינו נוח כל כך ואינו נהנה לשבת שם. וכן דעת הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה סוכות פ"ט ס"ח) שמשערים האם היה יוצא מביתו הקבוע לבית אחר.

[משנ"ב ס"ק לה]

מִה הָתָם כָּכָל גְּנֵי תִיב אָף פֶּסְפֹּת בְּיָ⁴¹.

41) ואף שצמצער התמעט מ'תשבו כעין תדורו', כמבואר לקמן (סי' תרמ ס"ק יג), ומדעת יתחייב בסוכה כשאינו יכול לקיים את הפסוק של 'בסוכות תשבו', הרי לכאורה הגוירה שיהיה לא באה לשנות את עיקר צורת מצות סוכה, שהיא באופן של 'תשבו', דהיינו 'כעין תדורו', מבואר במאירי (סוכה כו, א ד"ה חכמי) שבלילה הראשון לא נאמר דין 'תשבו כעין תדורו'.